

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK TE MELSELE-BOERENPOORT

ARCHEOLOGISCHE DIENST WAASLAND
SINT-NIKLAAS
2011

INHOUD

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Administratieve fiche	5
3. Situering van het onderzoeksgebied	6
4. Methodologie	9
5. Archeologische voorkennis en vraagstelling	9
6. Archeologische resultaten	10
6.1 Inleiding	10
6.2 Proefsleuf 1	10
6.3 Proefsleuf 2	11
6.4 Proefsleuf 3	11
7. Conclusie	12

Bijlage: CD-ROM

SAMENVATTING

Op dinsdag 24 mei 2011 werd te Melsele (gemeente Beveren, Oost-Vlaanderen) een archeologisch onderzoek uitgevoerd op de kadastrale percelen Beveren, Afdeling 9, sectie D, nrs. 114A, 114E en 116A. De totale oppervlakte van het onderzochte terrein bedroeg 2090 m².

Door middel van drie proefsleuven en een aanvullend kijkvenster werd 15,27 % van deze zone archeologisch onderzocht. Hierbij kwam slechts één greppel uit de metaaltijden aan het licht. Deze werd gekenmerkt door een heterogene grijze tot donkergrijze vulling, en had een ZZW/NNO-oriëntatie. Verdere sporen werden niet aangetroffen.

1. INLEIDING

In 2011 wordt de inplanting van een parking ter hoogte van de Grote Baan te Melsele gepland. Naar aanleiding van de geplande aanleg werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door de Archeologische Dienst Waasland (ADW).

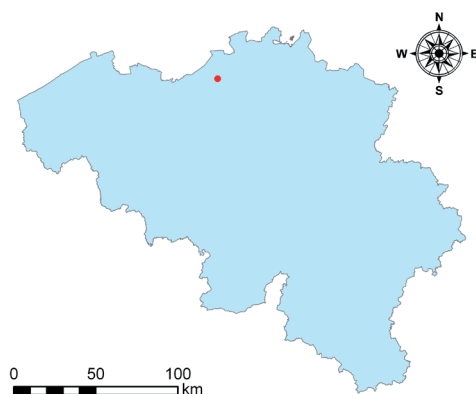
Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door projectarcheoloog Thierry Van Neste (ADW), David Janssens (ADW) en Dries D'Hollander (ADW). Wetenschappelijke begeleiding voor het project werd voorzien door archeoloog Jeroen Van Vaerenbergh (ADW).

Het project werd uitgevoerd op 24 mei 2011. De verwerking van de gegevens werd aangevat op de volgende dag.

2. ADMINISTRATIEVE FICHE

CODE ADW	ME-BP '11
BOUWHEER	Gemeente Beveren
VERGUNNINGSNUMMER	2011/182
NAAM AANVRAGER	Thierry Van Neste
NAAM SITE	Melsele-Boerenpoort
AARD VAN HET ONDERZOEK	Proefsleuvenonderzoek
BEGIN VERGUNNING	23/05/2011
EINDE VERGUNNING	29/05/2011
TOTALE OPPERVLAKTE	2090 m ²
PROVINCIE	Oost-Vlaanderen
GEMEENTE	Beveren
DEELGEMEENTE	Melsele
KADASTRALE GEGEVENS	Beveren, Afdeling 9, Sectie D, nrs. 114A, 114E en 116A
COÖRDINATEN	212204,551205 – 144052,618456 212204,551205 – 144129,084342 144129,084342 – 144052,618456 212144,176950 – 144129,084342
BODEM	Scb, Pdc en Pep
ARCHEOLOGISCH DEPOT	ADW, Regentiestraat 63, 9100 Sint-Niklaas

3. SITUERING VAN HET ONDERZOEKSGBIED

Het terrein bevindt zich te Melsele (gemeente Beveren, Oost-Vlaanderen) op de percelen Beveren, 9de Afd., sectie D, nrs. 114A, 114E en 116A. De totale oppervlakte ervan bedraagt 2090 m². In het noorden wordt het onderzoeksgebied begrensd door de aanwezigheid van appartementen, gelegen langs de Grote Baan (N 70). In het westen wordt deze grens gevormd door de afsluiting van het aanpalende perceel, alsook de Rudolf Esserstraat. In het zuiden en het oosten ligt de grens in een weiland waar geen fysieke afsluiting van het terrein aanwezig is.

De noordelijke helft van het onderzoeksterrein wordt doorsneden door een relatief brede gracht die op het moment van het onderzoek droog stond (fig. 1). Ten noorden hiervan is enkel braakliggend terrein terug te vinden. Het grootste deel van het terrein ten zuiden van de gracht wordt ingenomen door weiland. Enkel in het westen ligt een deel van het onderzoeksgebied braak. Op dit deel staat tevens een elektriciteitscabine. Het uiterst westelijke deel wordt ingenomen door een tuin.

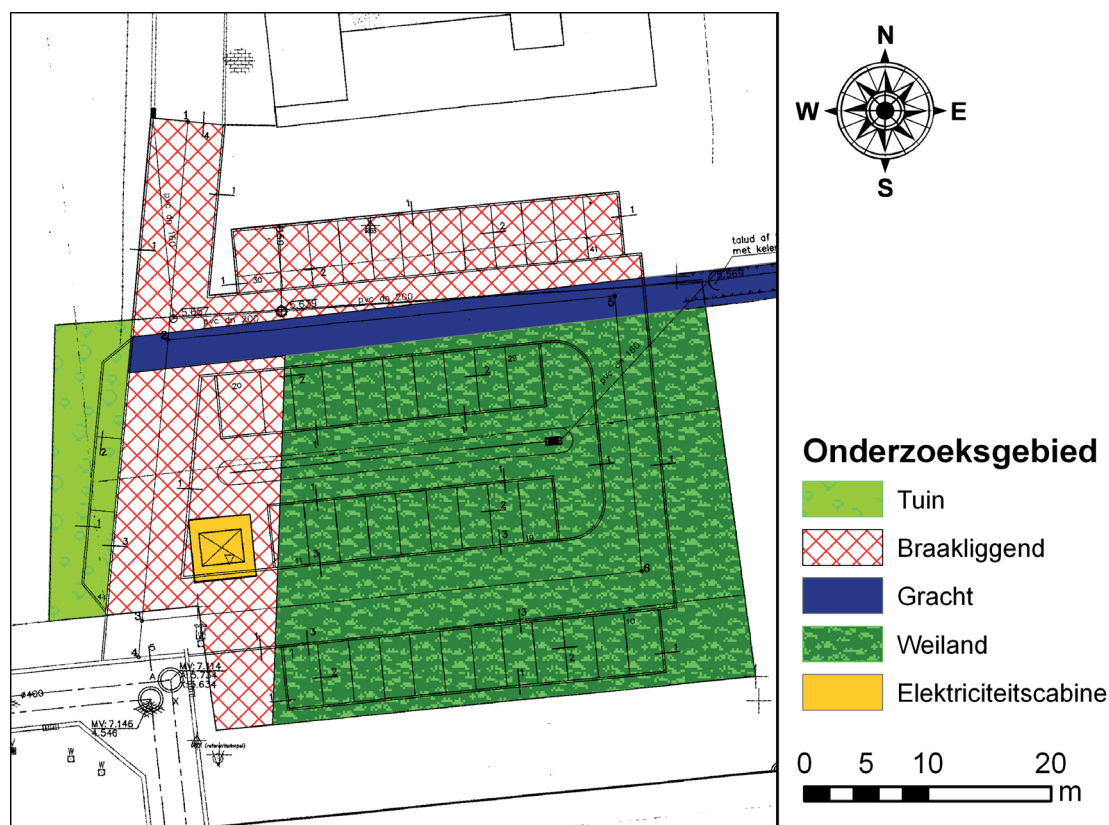

Fig. 1. De toestand van het onderzoeksgebied met weergave van de planning van de parking.

De hoogte binnen het onderzoeksterrein varieert tussen 7 m TAW in het zuidwesten en 5,5 m ter hoogte van de gracht die het gebied doorsnijdt (fig. 2). Vanaf de zuidelijke grens van het gebied helt het terrein zacht af in de richting van de gracht (fig. 3).

Het braakliggende terrein ten noorden van de gracht wordt gekenmerkt door een sterk glooiend reliëf, wat vermoedelijk veroorzaakt werd door een ophoging ervan bij de bouw van de aanpalende appartementen. In het oosten ligt het terrein beduidend lager (5,6 m) dan in het westen (6,8 m).

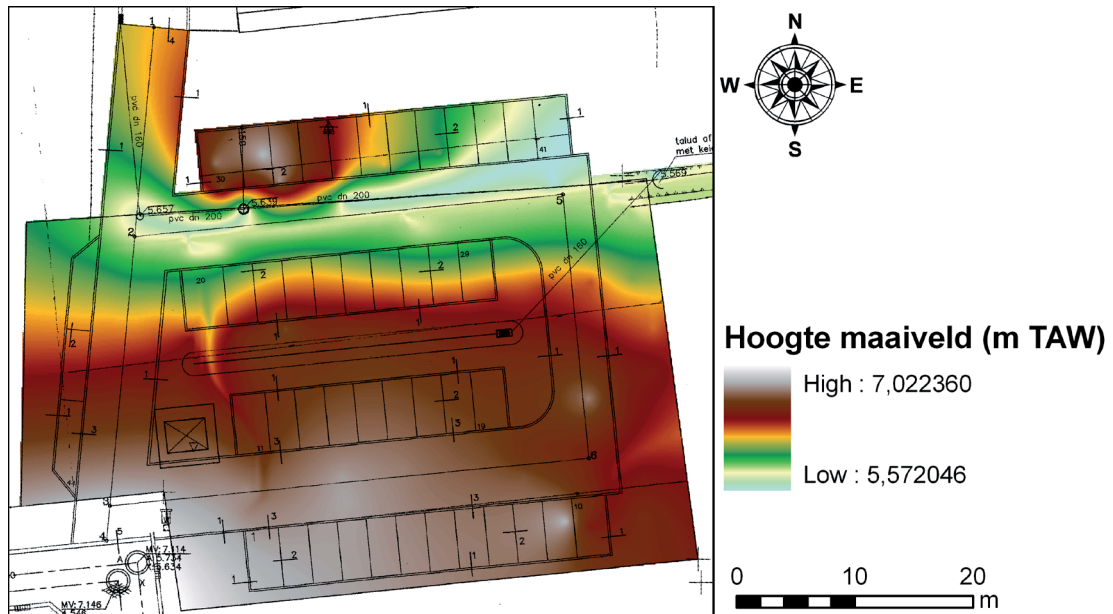

Fig. 2. Hoogte van het maaiveld.

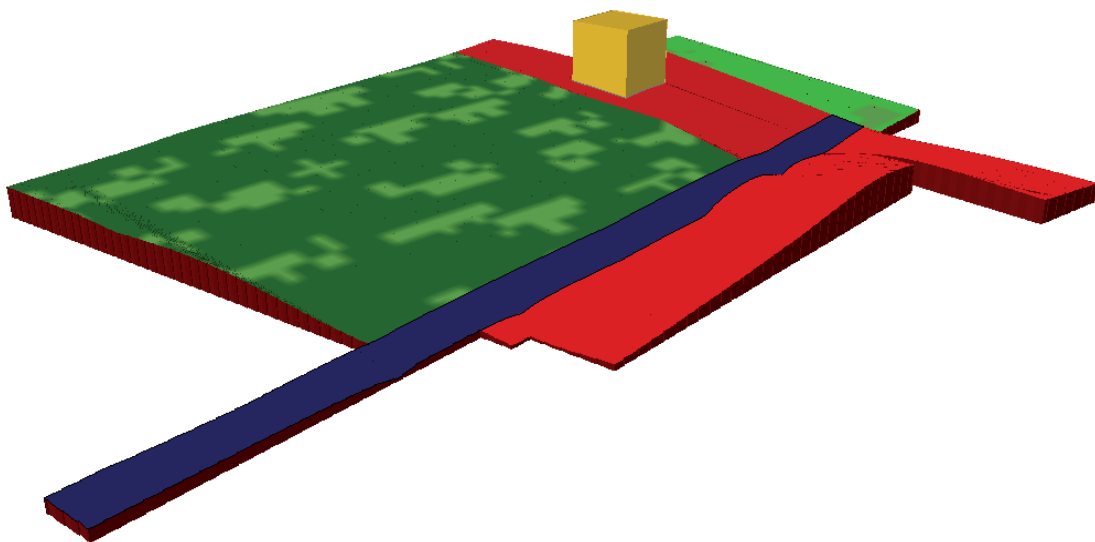

Fig. 3. Schematische weergave van het onderzoeksterrein, gezien vanuit het noordoosten.

Het gehele terrein wordt gekenmerkt door eenzelfde bodemgesteldheid. De moederbodem bestaat uit lemig zand tot lichte zandleem (fig. 4, C) en rust op een tertiaire zandbodem die overal op erg geringe diepte terug te vinden is (substraat). In de bovenste lagen van de moederbodem is op verschillende plaatsen een ijzerafzettingshorizont zichtbaar (fig. 4, Bir).

Deze wordt gekenmerkt door een oranje tot roestige kleur waarin nog duidelijk vlekken van de gewone moederbodem zichtbaar zijn. Bovenop de moederbodem is steeds een dikke ploeglaag terug te vinden (fig. 4, Ap). Deze is zichtbaar als een erg heterogeen pakket met groene, bruine en donkergrijze vlekken.

Enkel in proefsleuf 1 werd bovenop deze Ap een heterogeen grijs pakket aangetroffen (fig. 4, 2). Vermoedelijk gaat het hier om een ophoging van de terreinen.

Hoewel in de bijzondere voorschriften gesteld wordt dat de profielen van de sleuven tot 60 cm in de moederbodem dienen te gaan, was dit nergens op het terrein mogelijk vanwege de watertafel. In proefsleuf 3 werd gepoogd om deze diepte toch te halen, maar vanwege de vochtigheid van de bodem stortte dit profiel reeds in alvorens het gefotografeerd kon worden.

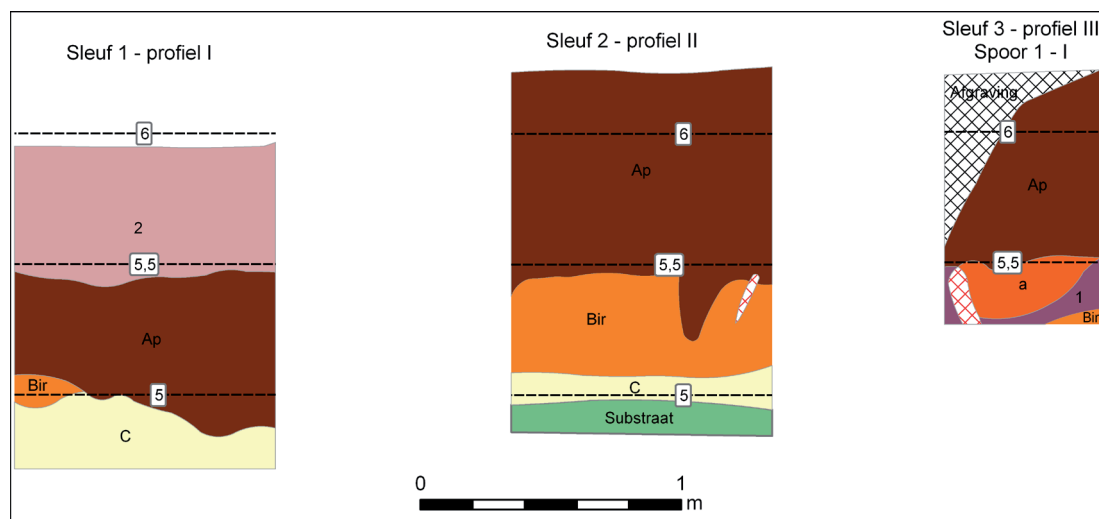

Fig. 4. Profielen van de sleuven (hoogte in m TAW).

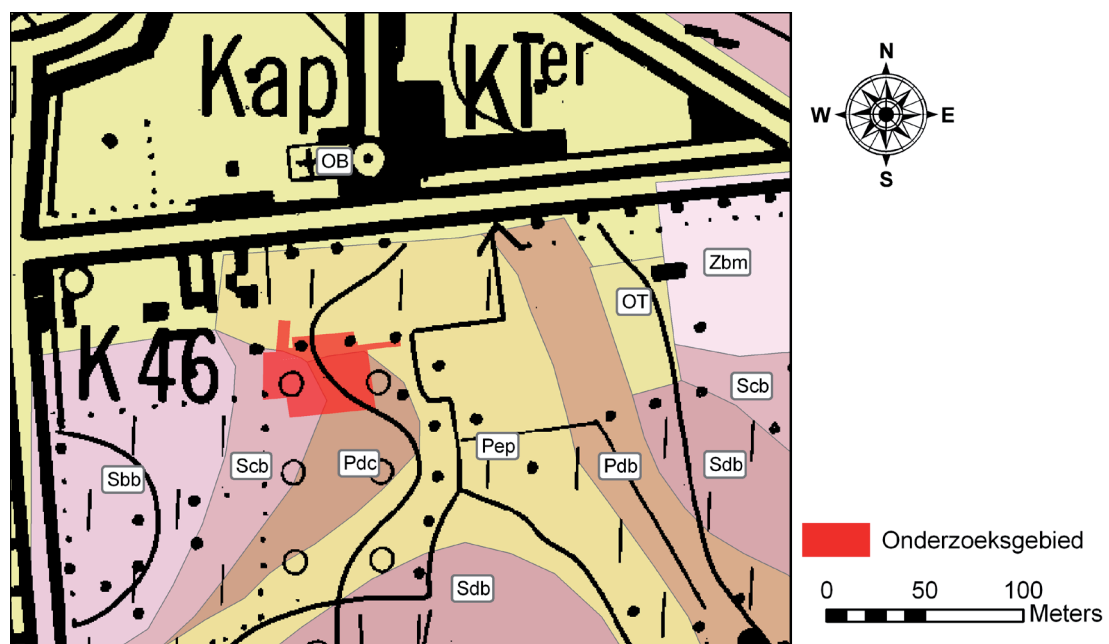

Fig. 5. Locatie van het onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen (bron: Bodemkaart Vlaanderen).

4. METHODOLOGIE

Teneinde de archeologische waarde van het onderzoeksgebied te bestuderen werden drie proefsleuven aangelegd. Vanwege de aanwezigheid van een spoor in de derde proefsleuf werd hier een kijkvenster aangelegd. Het graven van de proefsleuven gebeurde middels een rupskraan met platte bak. De teelaarde werd steeds naast de proefsleuven gedumpt.

De proefsleuven werden met behulp van een totaalstation ingemeten door de ADW. Deze metingen werden uitgevoerd in het Lambert '72-stelsel.

Overeenkomstig met de bijzondere voorschriften werden aangetroffen sporen opgeschaafd, digitaal gefotografeerd en gecoupeerd. De profielen werden telkens op schaal 1/20 ingetekend en beschreven. Het gerecupereerde vondstenmateriaal werd ingezameld per spoor en voorzien van een vondstcode.

De verwerking van de gegevens gebeurde daags na het terreinwerk. De meetgegevens, alsook de tekeningen, werden verwerkt in ArcGIS 9.1. Het resulterende kaartmateriaal wordt steeds geprojecteerd volgens de secante conische conforme projectie van Lambert 72¹.

5. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS EN VRAAGSTELLING

Op het terrein zelf werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de omgeving bevinden zich wel de kerk van Melsele (CAI: 31846), alsook een archeologische vindplaats in de Pauwstraat² (CAI: 151104). Op deze laatste site werden in 2010 sporen uit de ijzertijd, middeleeuwen en nieuwe tijd gevonden. Een onderzoek op naburige percelen, uitgevoerd door de ADW in 2009, leverde geen archeologisch relevante sporen op. In 2010-2011 werden ten noorden van het projectgebied, bij de Molenbeek tussen de Elisabethstraat en de Kalishoekstraat, sporen van een rurale nederzetting uit de Gallo-Romeinse periode aangetroffen.

Dit onderzoek dient uit te wijzen of ook op deze percelen sporen terug te vinden zijn uit de Romeinse tijd of uit andere perioden. De projectzone maakt eveneens deel uit van het stroomgebied van de Molenbeek.

---

1 M. ANTROP & PH. DE MAYER, Theoretische basisconcepten van GIS, Gent, 2005, p. 162-166.

2 J. BRUGGEMAN & N. REYNS, Archeologisch vooronderzoek Melsele (Beveren) - Pauwstraat, Rapporten All-Archeo bvba 007, Bornem, 2010.

6. ARCHEOLOGISCHE RESULTATEN

6.1 Inleiding

In totaal werden drie proefsleuven met een tussenafstand van maximaal 15 m aangelegd. Bij de derde proefsleuf werd een extra kijkvenster aangelegd teneinde een spoor over de volledige lengte te kunnen volgen. Alle proefsleuven werden min of meer parallel met de bestaande gracht aangelegd.

De oppervlakte die door middel van deze proefsleuven werd onderzocht bedraagt 319,34 m², of 15,27 % van het onderzoeksgebied.

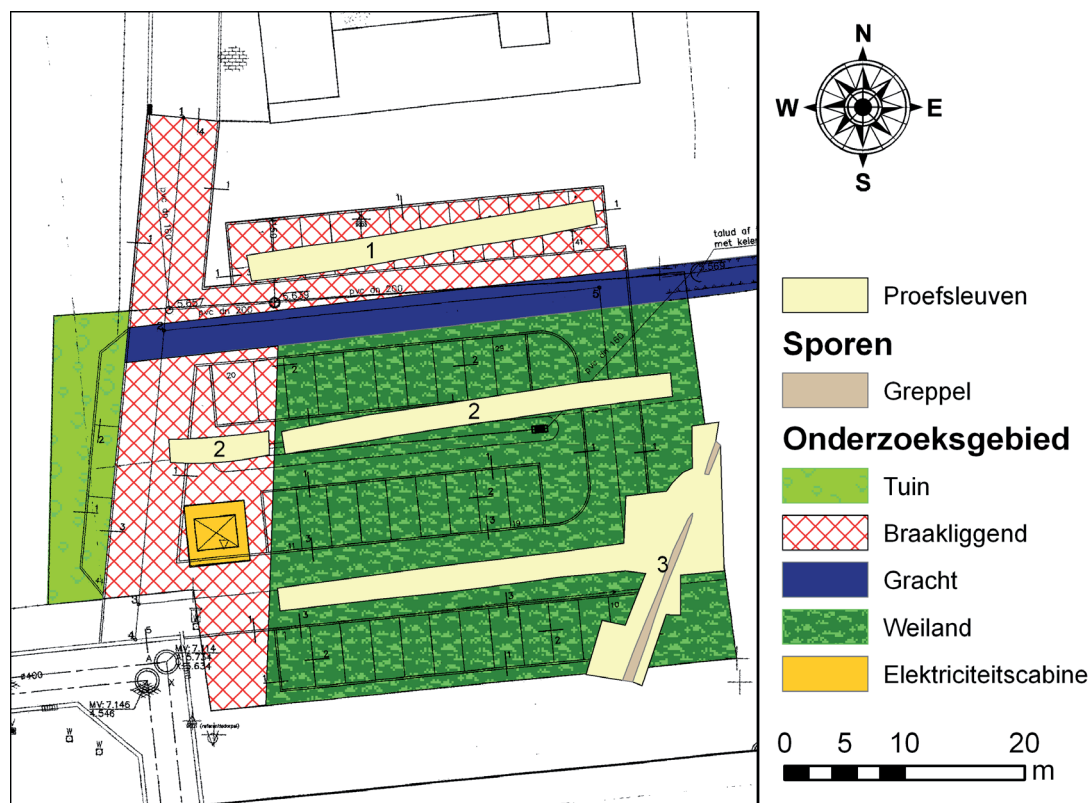

Fig. 6. Locatie van de proefsleuven en het kijkvenster met de aangetroffen greppel.

6.2 Proefsleuf 1

6.2.1 Situering

Een eerste proefsleuf werd aangelegd op percelen 114E en 114A, aan de zuidzijde van de aanwezige appartementen.

De bodem bestaat uit (licht zandig) leem bovenop een tertiaire zandafzetting op geringe diepte. Bovenop de moederbodem ligt een oude Ap die afgedekt werd door aangevoerde grond.

6.2.2 Sporen

In deze werkput werden geen sporen aangetroffen.

6.3 Proefsleuf 2

6.3.1 Situering

De tweede proefsleuf werd aangelegd op perceel 116A tussen de elektriciteitscabine en de gracht, parallel met deze gracht. Vanwege de aanwezigheid van de afsluiting van het weiland kon deze sleuf niet continu doorgetrokken worden.

6.3.2 Sporen

Ook in deze werkput werden geen sporen aangetroffen.

6.4 Proefsleuf 3

6.4.1 Situering

De meest zuidelijke sleuf werd eveneens op perceel 116A aangelegd. Vanwege de aanwezigheid van een spoor werd in het oostelijke deel een kijkvenster aangelegd.

6.4.2 Sporen

Slechts één spoor werd aangetroffen (fig. 6). Het gaat om een greppel met een ZZW/NNO-oriëntatie. De vulling was heterogeen grijs tot donkergrijs. Hoewel deze greppel te volgen is tot in beide wanden van het kijkvenster, kon – naast dit van de coupe – slechts één sleufwandprofiel worden opgetekend, aangezien de profielwand van het spoor in het zuiden verstoord werd door een ploegspoor. Zowel bij het opgetekende sleufwandprofiel als bij het coupeprofiel was er duidelijk sprake van bioturbatie (fig. 7, laag 1 en andere verstoringen).

Bij het opschaven werden slechts twee kleine aardewerkfragmenten aangetroffen. Beide waren handgevormd en één fragment vertoonde een lineaire ingekerfde versiering. Op basis van deze fragmenten kan de gracht gedateerd worden in de metaaltijden.

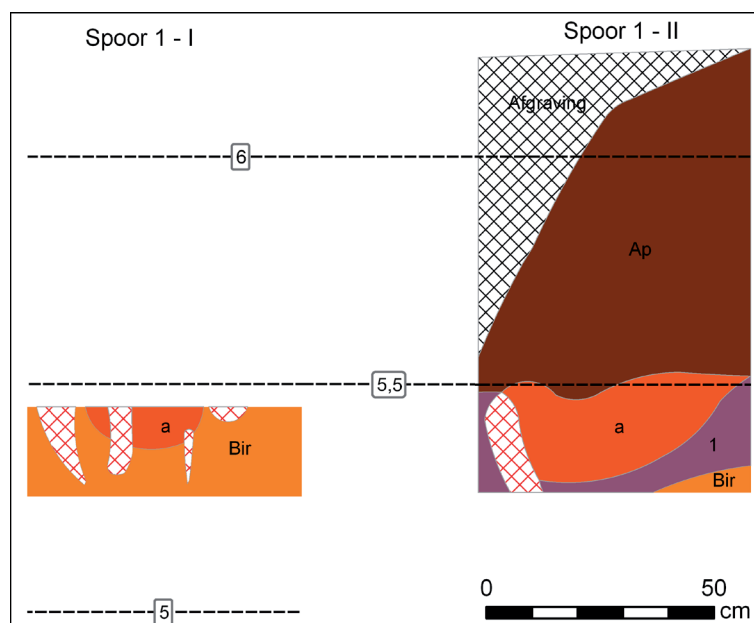

Fig. 7. Profielen van de greppel (hoogte in m TAW).

7. CONCLUSIE

Door middel van proefsleuven en een aanvullend kijkvenster werd het onderzoeksgebied van 2090 m² archeologisch onderzocht. In totaal werd een oppervlakte van 319,34 m², of 15,27 % van het totale gebied, op deze manier blootgelegd.

Dit onderzoek bracht slechts één archeologisch relevant spoor aan het licht. De greppel bevindt zich in het zuidoosten van het onderzoeksgebied en kan in de metaaltijden gedateerd worden. Elders werden er geen sporen aangetroffen.

Vermoedelijk bevindt zich op het hoger gelegen gebied ten zuiden en eventueel ten oosten van het onderzoeksgebied een archeologisch interessante zone. Het onderzoeksgebied zelf kan echter niet bestempeld worden als archeologisch waardevol. Verder onderzoek van deze zone wordt dan ook niet aangeraden.

COLOFON

OPDRACHTGEVER

Gemeente Beveren, Stationsstraat 2 te 9120 Beveren

PROJECT

Archeologisch vooronderzoek te Melsele-Boerenpoort

PROJECTCODE AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED
2011/182

UITVOERDER PROJECT

Archeologische Dienst Waasland (ADW)
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas

AUTEUR

Thierry Van Neste (ADW)

VORMGEVING

Lieve Delestinne (ADW)

EINDREDACTIE

Jean-Pierre Van Roeyen (ADW)

met de steun van de Vlaamse overheid, Ruimte en Erfgoed

© Archeologische Dienst Waasland, 2011
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas
telefoon: 03/778.20.50
e-mail: admin@a-d-w.be

Spoorbeschrijving

Gemeente:	Melsele
Toponiem:	Boerenpoort
Jaar:	2011

Projectcode:	2011/182
Code ADW:	ME BP '11

Spoor: Zone: Werkput: Vlak: Structuur: Spoor **Algemeen**

Datum: Naam:
Vorm: Lengte (cm): Breedte (cm): Diepte (cm):
Interpretatie:

VullingDeel:

Grijs tot donkergrijs	Zand

Bijmenging:	____		
Heterogeniteit:	Sterk	Aflijning:	Redelijk duidelijk
Ontkleuring:	Matig	Zichtbaar in profiel:	3.1

Inclusies:

Roestvlekken:	0	IJzerconcreties:	0
Houtskool:	0	Bioturbatie:	0
Aardewerk:	*	Bouwmateriaal:	0
Metaal:	0	Metaalslakken:	0
Glas:	0	Silex/Kwartsiet/Ftaniel:	0
Steen:	0	Hout:	0
Verbrande leem	0	Bot:	0
Verbrand bot:	0	Organisch materiaal:	0
Andere inclusies	0		

Varia

Opmerkingen:

Ouder dan: Jonger dan:

Vondstnummers:

Staalnummers:

Datering

Datering:	Metaaltijden
Verfijning 1:	Onbepaald
Verfijning 2:	Onbepaald

Fotolijst

Gemeente: Melsele

Toponiem: Boerenpoort

Jaar: 2011

Projectcode: 2011/182

Code ADW: ME BP '11

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Overzicht

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Overzicht

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Overzicht

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Putwandprofiel

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Overzicht

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Overzicht

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Overzicht

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Putwandprofiel

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Putwandprofiel

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Putwandprofiel(en)

Zone: Werkput: Vlak: Structuur:
Spoor

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Coupe(s)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Coupe(s)

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Relatie putwandprofiel & spoor/sporen

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Relatie putwandprofiel & spoor/sporen

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Spoor/Sporen

Fotonummer: Bestandsnaam: Genomen uit:
Spoor/Sporen

Vondstenlijst

Gemeente: Melsele

Toponiem: Boerenpoort

Jaar: 2011

Projectcode: 2011/182

Code ADW: ME BP '11

Zone: Werkput: Vlak: Structuur: Spoor **Vondstomstandigheden:**Vondstnummer: Inzamelaar: Verzamelmwijze: Maaswijdte: Datum: Coupe: Laag: kwadrant/vak: Niveau: **Vondsteigenschappen:**Hoofdcategorie: Subcategorie: Vorm: Typologie: Techniek: Bakking: Versiering: **Aantallen:**Volledig profiel: Rand: Wand: Bodem: Greep: Onduidelijk: Bouw materiaal: Glas: Metaal: Lithische artefacten: Metaalslakken: Steen: Bot: Andere: "Andere": **Opmerkingen:****Datering:**Datering: Verfijning 1: Verfijning 2: